

Årsrapport 2021

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Innhold

Vi håper på lysere og mer likestilte tider	4
FFOs hovedstyre 2022 – 2024	5
Arbeid, trygd og pensjon	7
Helse, habilitering og rehabilitering	17
Psykisk helse	19
Skole	20
Hjelpemidler og BPA	23
Universell utforming på sparebluss	24
Arbeidet med sjeldne diagnoser	26
Høringsuttalelser	28
FFOs nettverk	31
Prosjekter med støtte fra Stiftelsen DAM	32
Organisasjonsutvikling i FFO	36
FFOs internasjonale arbeid	39
Rettighetssenterets arbeid	40
FFOs kommunikasjonsarbeid	48
<i>Regnskap</i>	
<i>Revisjonsberetning</i>	

Vi håper på lysere og mer likestilte tider

I skrivende stund ser det ut til at to år med unntakstilstand som følge av pandemi går mot slutten. Vi er rustet for å leve med et virus som smitter lett, men som er mindre farlig for oss. Særlig har vaksinen gitt oss en god beskyttelse, og med en gjennomgående stor oppslutning om både vaksine og smittevernstiltak, har vi klart å unngå høye dødstall og en altfor stor belastning på sykehustjenestene. Vi har alle vært slitne og leie, men funksjonshemmede og kronisk syke og deres pårørende har betalt en ekstra høy pris både i form av risiko ved smitte og følger av smitteverntiltak. Mange har vært ensomme og isolerte, de har fått mer smerter og/ eller nedsatt funksjonsnivå. FFO har fulgt situasjonen tett, både gjennom dialog med våre medlemsorganisasjoner og organisasjoner vi samarbeider med. Vi har hatt tre ulike kartlegginger av konsekvenser gjennom pandemien, noe som gir oss en unik mulighet til å beskrive utviklingen og å lære av konsekvensene for våre gjennom hele perioden. Nå er vår oppgave å sikre at disse erfaringene blir brukt i fremtidige beredningsplaner.

Til tross for pandemien har vi hatt et høyt tempo og fått gjennomført viktige oppgaver og aktiviteter gjennom året som har gått. Digitale møteplasser har fungert godt, og vi har alle blitt mer rutinerter, digitale møtedeltakere. Smittetrykket har gått i bølger. Vi smakte på en mer normal tilværelse i sommer og tidlig høst. Vi kunne delta aktivt under årets Arendalsuke, med eget arrangement og som deltakere på mange andres. Stortings-

valget sto i fokus, og vi rettet oppmerksomheten på inkludering av funksjonshemmede i arbeid og utdanning. Vi lanserte to egne rapporter på feltet, noe som også fikk stor medieoppmerksomhet. Stortingsvalget ga oss en ny rød-grønn regjering, som tydeliggjør et positivt taktskifte knyttet til likestillingspolitikken gjennom Hurdalsplattformen. Vi har håp om at flere av våre kampsaker nå kan bli innfridd, selv om mer enn 70 års erfaring tilsier at mye kan ta lenger tid, eller i siste runde kanskje også bli glemt. Men i det første regjeringsåret har vi troen på at:

- CRPD blir inkorporert i ny menneskerettighetslov
- det startes opp et arbeid med å gjøre grunnskolene universelt utformet innen 2030
- AAP forbedres og at de som ikke er ferdig avklart får forlengelse
- skjermingstillegget for uføre gjeninnføres
- offentlige arbeidsgivere forpliktes til å ansette funksjonshemmede

FFO opplever fortsatt en hverdag der vi er etterspurt, og der våre innspill blir lyttet til. Vi har mange venner, og samarbeider både bredt og godt. Sånn skal vi fortsette. Våre fylkes- og kommuneledd har viktige oppgaver foran seg. Selv om fylkes- og kommunegrenser igjen er opp til diskusjon, skal vi ha blikket festet på vår aller viktigste oppgave: Å bidra til økte deltakelse og likestilling, uansett hvor du bor.

FFOS HOVEDSTYRE

2022 – 2024

Eva Buschmann,
styreleder
CP-foreningen

Helene Thon,
1. nestleder
Foreningen for hjertesyke barn

Harald Kvame Hansen,
2. nestleder
Lupe

Lilly Ann Elvestad
generalsekretær i FFO

Tariq Eide
styremedlem
Norges ME-forening

Lars Aksel Berge
styremedlem
Norges Døveforbund

Ingrid Olga Hallan
styremedlem
Norsk Osteoporoseforbund

Bjørnar Allgot
styremedlem
Diabetesforbundet

Ellen Damhaug Scheel
styremedlem
Norsk forening for cystisk fibrose

Wenche Kristin Røknes
styremedlem
*Norsk forening for
Tuberøs Sklerose Kompleks*

Bente Holm Mejdell
styremedlem
Mental helse

Terje André Olsen
styremedlem
Blindeforbundet

Mari Øvergaard
styremedlem
Psoriasis- og eksemforbundet

Ingrid Thunem
observatør
Unge funksjonshemmede

Grete Crowo
varamedlem
(ansattvalgt)
FFOs sekretariat

Thora Vibecke Magnus
styremedlem
(ansattvalgt)
FFO Vestland

ARBEID

I 2021 var mye oppmerksomhet rettet mot arbeidsledige i kjølvannet av pandemien. FFO representerer arbeidstakere som er sårbare i arbeidsmarkedet, også når det ikke er pandemi. Det er derfor viktig for oss at likestillings- og inkluderingspolitikk for funksjonshemmede og kronisk syke står på dagsordenen frikoplet fra den ekstraordinære situasjonen pandemien har skapt. Arbeidsmarkedet er i endring, og mange bransjer trenger mer arbeidskraft.

Funksjonshemmedes erfarings- og kompetanseprofil passer ikke nødvendigvis behovet i arbeidsmarkedet. FFO er opptatt av at NAVs oppfølging- og arbeidsformidling knyttes til dette gapet, slik at noe av behovet for arbeidskraft i tiden fremover kan dekkes av personer som har slitt med å få innpass i arbeidslivet.

FLYTT DEG

**Ikke la fordommene dine
stå i veien for
andres ambisjoner.**

Søkelys på fordommer og kunnskapsmangel

Diskriminering, forskjellsbehandling, holdninger og barrierer i ansettelsesprosesser har vært tema i mange av FFOs aktiviteter i 2021. I kampanjen «Flytt deg» belyste vi kunnskapsmangel og fordommer hos arbeidsgivere i møte med funksjonshemmede arbeidssøkere. Vi gjennomførte to undersøkelser blant arbeidsgivere og funksjonshemmede arbeidstakere som tok opp noe av det samme. Barrierer i utdanning og arbeidsliv var også tema på FFOs arrangement i Arendalsuka.

I april 2021 var FFO medarrangør sammen med SAFO (Samarbeidsforumet av Funksjonshemmedes Organisasjoner), Unge Funksjonshemmede og Arbeids- og sosialdepartementet på et webinar hvor vi formidlet forskning og erfaringer knyttet til unge arbeidssøkere med funksjonsnedsettelse. Hovedfokus her var også barrierer og diskriminering.

BILDE: Linn Skaaber i arbeidskampanjen "Flytt deg"

FFOS KARAKTERBOK FOR PERIODEN 2017 - 2021: ARBEIDSLIV

REGJERINGEN SOLBERG

Inkluderingsdugnaden er den kjerne satsningen fra regjeringen for å flere i arbeid. Regjeringens ambisjoner har vært høye, men de konkrete tiltakene har vært uten reell effekt. Vi reagerer også på en retorikk som mistenkeliggjør AAP- og trygdemottakere.

KrF har ikke innfridd sine løfter knyttet til arbeidslivspolitikken for funksjonshemmede. De valgte heller ikke å bryte ut når innstrammningen av AAP-støtten ble vedtatt, og stemte imot inkorporeringen CRPD i norsk lov.

Særlig sett fremstår SV som det partiet i Stortinget som har vært mest aktive for å få til en mer tilpasset og målrettet arbeidslivspolitikken for våre målgrupper. De vil gjeninnføre trykgheten i AAP-ordningen, og har foreslått å inkorporere CRPD i norsk lov.

Fremskrittspartiet (FrP) har fremmet et par representantforslag etter at de gikk ut av regjeringen - blant annet hvordan personer med nedsatt arbeidsevne og tilretteleggingsbehov kan være i arbeid, fremfor trygd. Det trekker ned at partiet stemte imot inkorporering av CRPD i norsk lov.

Arbeiderpartiet har vist at de ønsker et styrket NAV med økt kapasitet til oppfølging til arbeid, og ytelser som legger til rette for at flere kan komme i jobb. Partiet har også stemt for å inkorporere CRPD i norsk lov.

Rødt har markert seg godt i Stortinget når det gjelder motstand mot innstrammningene i AAP-ordningen. I budsjettbehandlingen har Rødt foreslått styrking i antall VTA plasser, plasser i kvalifiseringsprogrammet og å styrke førstelinjen i NAV.

Sp støttet ikke kutt i AAP-ordningen, og har ønsket å styrke kvalifiseringsprogrammet ut over det regjeringen har foreslått. De er også tydelige på at det må satses på økonomiske incentiver som lønns-tilskudd til arbeidsgivere, og på flere VTA-plasser.

MDG vil øke bevilgningene til flere tiltaksplasser, og til tiltak rettet mot personer som mottar uføretrygd. De vil gjøre BPA (brukestyrt personlig assistanse) reell for alle, og stemte imot kuttene i AAP-ordningen.

BILDE: FFOs terningkast

Terningkast

I forbindelse med stortingsvalget vurderte FFO partienes innsats for å få funksjonshemmede inn i arbeidslivet. Vi så på hva de enkelte partiene hadde gjort siden sist stortingsvalg i 2017, og ga terningkast på innsatsen. SV var det partiet som kom aller best ut av vurderingen med terningkast 6. Vi vurderte på tilsvarende måte innsatsen på skoleområdet.

POLITISKE FOTAVTRYKK

Mye av FFOs politiske arbeid skjer via høringsvar. I 2021 har vi blant annet gitt innspill og merknader til Sysselsettingsutvalgets siste rapport, høringen om «Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv». FFO har vært opptatt av at arbeidslivspolitikken for personer med funksjonsnedsettelse ikke bare må knyttes til særpolitikk, men også til utfordringer, løsninger og utviklingstrender for hele samfunnet.

I en høring om å regulere arbeidssituasjonen for arbeid som utføres i arbeidstakers hjem (hjemmekontor), ba vi om bedre likebehandling og tilretteleggingsmuligheter for arbeidstakere med funksjonsnedsettelse. Til forslaget om å innføre «Tilskudd til sommerjobb» som et eget arbeidsmarkedstiltak, kommenterte vi at tiltaket også måtte gis til unge med

funksjonsnedsettelse i vgs. eller høyere utdanning (uten bistand fra NAV) – uten at vårt innspill ble tatt hensyn til.

2021 var valgår, og regjeringen Solberg ønsket å forankre sin arbeidslivs- og trygdepolitikk før Stortingsvalget. De foreslo både jobbfradrag for unge og reduksjon av uføreytelser mot arbeidsinntekt, koblet til fjerningen av fribeløpsordningen. FFOs innspill var at jobbfradrag for unge kun burde knyttes til arbeidsinntekten for unge på AAP (arbeidsavklaringspenger) og unge uføretrygdede. Vi mente målgruppen for det foreslåtte skattefradraget var alt for bred og dermed lite målrettet. Forslaget ble avvist av Støreregjeringen og flertallet på Stortinget i behandling av statsbudsjettet for 2022.

Trygd

I sitt forslag til statsbudsjett for 2022 foreslo regjeringen Solberg å fjerne fribeløpet på 0,4 G for uføretrygdede. Dette ble stoppet av Støre-regjeringen og SV, noe FFO jobbet intenst for høsten 2021.

FFO har i ulike sammenhenger fortsatt å påpeke de uheldige innstramningene i arbeidsavklaringspengene (AAP), som Solberg-regjeringen har stått bak. I Hurdalsplattformen har Støre-regjeringen lovet at personer som mottar AAP skal få forlengelse, dersom de ikke er ferdig avklart fra NAV eller helsevesenet. FFO er spesielt opptatt av at flere får mulighet til forlengelse ut over maksimal stønadsperiode på tre år, at kuttet i minsteytelsen for AAP-mottakere under 25 år fjernes, og at uføretillegget i ordningen beholdes.

FFOS KARAKTERBOK FOR PERIODEN 2017 - 2021: ARBEIDSLIV

REGJERINGEN SOLBERG	Inkluderingsdognsden er den klareste satsningen fra regjeringen for å flere i arbeid. Regjeringens ambisjoner har vært høye, men de konkrete tiltakene har vært uten reell effekt. Vi reagerer også på en retorikk som mistenkeliggjør AAP- og trygdemottakere.		Krf har ikke innfridd sine løfter knyttet til arbeidslivspolitikken for funksjonshemmede. De valgte heller ikke å bryte ut når innstramningen av AAP-stønden ble vedtatt, og stemte imot innføringen av CRPD i norsk lov.
	Sandt sett fremstår SV som det partiet i Stortinget som har vært mest aktive for å få til en mer tilpasset og målrettet arbeidslivspolitikken for våre målgrupper. De vil gjeninnføre tryggheten i AAP-ordningen, og har foreslått å inkorporere CRPD i norsk lov.		Fremskrittpartiet (FrP) har fremmet et par representantforslag etter at de gikk ut av regjeringen - blant annet hvordan personer med redusert arbeidsevne og tilretteleggingsbehov kan være i arbeid, fremfor trygd. Det trekker med at partiet stemte imot innføringen av CRPD i norsk lov.
	Arbeiderpartiet har vist at de ønsker et styrket NAV med økt kapasitet til oppfølging til arbeid, og ytelser som legger til rette for at flere kan komme i jobb. Partiet har også stemt for å inkorporere CRPD i norsk lov.		Rødt har markert seg godt i Stortinget når det gjelder motstand mot innstramningene i AAP-ordningen. I budsjettbehandlingen har Rødt foreslått styrking i antall VTA plasser, plasser i kvalifiseringsprogrammet og å styrke ferjestien i NAV.
	Sp støttet ikke kutt i AAP-ordningen, og har ønsket å styrke kvalifiseringsprogrammet ut over det regjeringen har foreslått. De er også tydelige på at det må satses på økonomiske incentiver som lønns-tilskudd til arbeidsgivere, og på flere VTA-plasser.		MDG vil øke bevilgningene til flere tiltaksplasser, og til tiltak rettet mot personer som mottar uføretrygd. De vil gi BPA (brukestyrt personlig assistanse) reell for alle, og stemte imot kuttene i AAP-ordningen.

TERNINGKAST

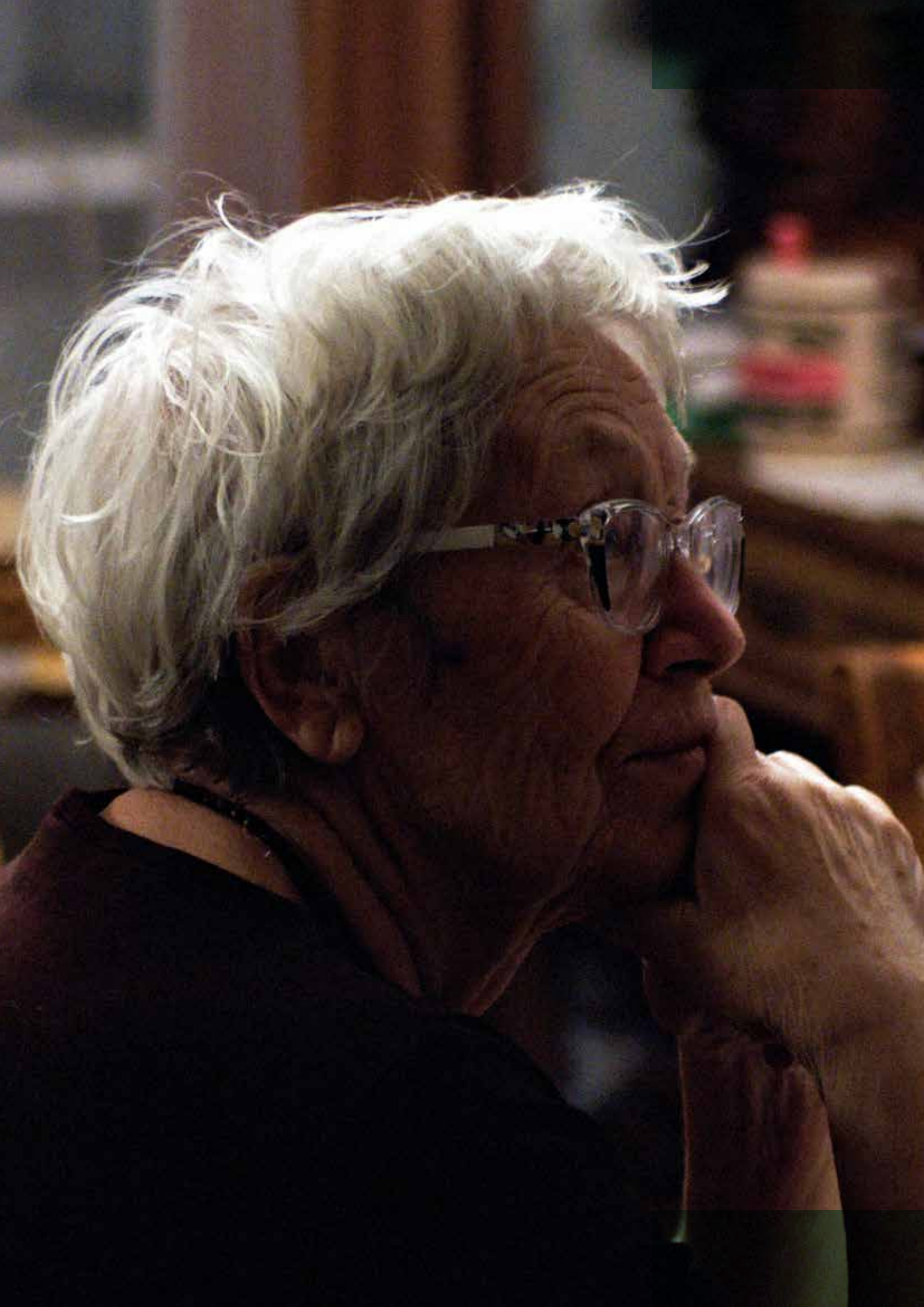
SV kom best ut av det med terningskast 6, da FFO vurderte partienes innsats for å få funksjonshemmede i arbeid i siste stortingsperiode.

BILDE: Mann i profil

«Hva med meg? Jeg heiser flaggene ved kirken her i bygda på alle offentlige høytidsdager. Vil jeg da få redusert trygden min pga det?»

Kommentar til FFOs Facebookinnlegg om regjeringens forslag om å fjerne fribeløpet for uføre.

Pensjon

I mars 2022 skal Pensjonsutvalget, som har i oppdrag å evaluere pensjonsreformen fra 2011, levere sin innstilling. Utvalget utreder blant annet spørsmål knyttet til uføres alderspensjon, inkludert ordningen med et tillegg som skal skjerme uføre alderspensjonister mot effekten av levealdersjusteringen. Stortinget fjernet denne skjermingsordningen for nye årskull i forbindelse med statsbudsjettet for 2021. Støre-regjeringen har lovet å gjeninnføre skjermingstillegget. FFO har jobbet mye for at det skal være et slikt skjermingstillegg i uføres alderspensjon, og at årskull født i 1954 og senere blir en del av ordningen. FFOs generalsekretær Lilly Ann Elvestad sitter i rådet til Pensjonsutvalget, og vil jobbe for at Pensjonsutvalget går inn for et fortsatt skjermingstillegg i sin innstilling.

FFO mener pensjonen må reguleres med gjennomsnitt av pris- og lønnsvekst. Reguleringsregimet, med et fratrekk på 0,75 prosent, har gitt unødig store svingninger, og tapene for alderspensjonistene har vært store de siste årene. Vi har støttet opp om dette standpunktet i høringer om pensjon- og regulering i 2021, samt i krav i den årlige trygdedrøftingen. Et flertall på Stortinget besluttet i 2021 at dette reguleringsprinsippet skal ligge til grunn for reguleringen av pensjonene fra 2022, noe også regjeringen har slått fast i Hurdalsplattformen.

BILDE: Portrett av eldre dame.

HELSE, HABILITERING OG REHABILITERING

FFO har hatt stor aktivitet på viktige helseområder, både politisk og fagpolitisk, også i 2021. Områder vi har vært tett knyttet opp til er digitalisering av helsesektoren, inkludert innbyggerløsninger som skal bidra til at pasienter og brukere har mulighet til å delta mer aktivt i egen behandling og ha tilgang til egne helseopplysninger. Digitalisering av legemiddelområdet og Nasjonal kommunal journal er andre områder FFO har jobbet med.

«Nye metoder» er et system vi har hatt stort engasjement rundt. I forbindelse med at Beslutningsforum skulle evalueres, fikk FFO en plass i referansegruppa. Der ga vi innspill blant annet om tilgang til nye og innovative legemidler til pasienter med sjeldne sykdommer, noe som også ble nevnt som et utfordringsområde i sluttrapporten til Proba samfunnsanalyse.

Jobber for en nasjonal plan

Etter at evalueringen av opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering kom, har vi intensivert arbeidet for at det skal etableres en nasjonal

plan for habilitering og rehabilitering. Vi har innledet et samarbeid med til sammen 20 aktører om dette, både bruker- og helsefagorganisasjoner, samt Sunnaas sykehus. Med samarbeidet ønsker vi å øke trykket på myndighetene slik at de starter arbeidet med en rehabiliteringsreform.

Høringsinnspill

FFO sendte høringsinnspill til endring av pasientjournalloven- nasjonal digital samhandling til beste for pasienter og brukere. Vi påpekte at det er viktig at helsepersonell har tilgang til helseopplysninger uavhengig av hvor helsehjelpen gis. Videre er det også viktig for å sikre god samhandling og at bruken av helseopplysninger skal skje med den enkeltes personvern. Vi har også skrevet høringsinnspill til forskrift om tilgjengeliggjøring av helsedata til forskning. Videre har vi gitt høringsinnspill der vi mente at naprapater, osteopater, logoped og paramedisinere må få autorisasjon som helsepersonell.

«Siden jeg var deprimert opplever jeg å ha blitt dårligere. Jeg har mer kroppssmerter og mindre krefter. Radiusen min krymper litt år for år. Det er krevende.»

Fra intervju med kronisk syke og funksjonshemmede om psykisk helse

PSYKISK HELSE

FFOs medlemsorganisasjoner ønsker at FFO skal løfte opp sammenhengen mellom somatisk og psykisk helse. I 2021 opprettet vi et nettverk for å få mulighet til kunnskapsutveksling og samarbeid om politiske saker på psykisk helseområdet. Så langt er 25 personer fra medlemsorganisasjoner og fylkeslag med i nettverket. Vi har også styrket sekretariatet med en rådgiver med ansvar for området.

Sommeren 2021 gjennomførte FFO dybdeintervjuer med 13 personer som lever med, eller er pårørende til, noen med en funksjonsnedsettelse eller kronisk sykdom. Gruppen representerer både synlige og usynlige funksjonsnedsettelser, sjeldne og mer vanlige diagnoser, og medfødte og ervervede tilstander. Videre ble det gjennomført en undersøkelse blant FFOs medlemsorganisasjoner. Til sammen representerer organisasjonene pasienter og pårørende i alle aldre. Funnene fra undersøkelsen er klar til lansering i starten av 2022.

Høringsinnspill

FFO sendte høringsinnspill til RETHOS angående utdanninger innen psykisk helse og rusarbeid. Her spilte vi inn at kandidater på videreutdanning innen psykisk helse bør ha kunnskap om de mest sentrale psykologiske aspekter ved funksjonsnedsettelser og kronisk sykdom, samt kunnskap om inkludering, likestilling og ikke-diskriminering. I kravene til statsbudsjett for 2022 ba FFO om å sikre at læring og mestring/pasient- og pårørendeopp-læring blir en del av samarbeidsavtalene knyttet til Helsefelleskapene. I merknad til budsjettforslaget ba om at det må stilles tydelige forventninger til at kommunale tilbud for psykisk helse styrkes, og at langtidskonsekvenser av covid-19 utredes.

BILDE: Gutt alene i en korridor

SKOLE

«Lytt, bistå etter behov, se etter løsninger. Ikke lag begrensninger, men gi muligheter». Anbefalingen var en av flere funksjonshemmede elever kom med, i FFOs undersøkelse våren 2021 om hvordan funksjonshemmede elever i videregående skole opplever oppfølgingen og tilretteleggingen de får. Resultatene er sammenfattet i rapporten «Videregående skole og overgangen til arbeid – Erfaringer fra elever med funksjonsnedsettelse». Rapporten ble først presentert på FFOs arrangement om utdanning og arbeid i Arendalsuka. Skolestart kan være utfordrende for barn med funksjonsnedsettelse og deres foreldre. Høsten 2021 har FFO laget flere animasjonsfilmer om familiers rettigheter når barn med funksjonsnedsettelse starter på skolen, og hvordan man eventuelt klager på avslag. Filmene vil bli lansert i sosiale medier og på FFOs nettside i 2022.

«Noen av lærerne virket uinteressert når jeg prøvde å forklare. Hvis de hadde hørt, hadde det kanskje gått bedre for både meg og andre med lignende tilstander»

FRA RAPPORTEN «VIDEREGÅENDE SKOLE OG OVERGANGEN TIL ARBEID» (FFO 2021)

FFOS KARAKTERBOK FOR PERIODEN 2017 - 2021: SKOLE

REGJERINGEN SOLBERG

Regjeringens innsats knyttet til skolepolitikken for funksjonshemmede har vært ganske offensiv, som kunne sikret en femmer. Men at de ikke sikret det viktigste inkluderingstilaket - universell utforming av skolene, trekker ned.

KrF har ikke innfridd sine løfter knyttet til skoleområdet. Partiet stemte imot å gjennomføre Veikart for universell utforming av skoler innen 2030, og inkorporering av CRPD i norsk lov - til tross for at de er for dette i sitt partiprogram.

SV fremstår som det partiet i Stortinget som har vært mest aktive for å få til en mer inkluderende skolepolitikk. Bla. ønsker SV å løfte en inkluderende felles-skole som skal sikre at alle barn og unge får tilpasset opplæring og et godt opplæringstilbud.

Selv om FrPs ønsker noe for våre elever, trekker det ned at de ikke sikret flertall for gjennomføring av Veikart for universell utformede skoler 2030, og de øvrige forslagene for et fullt ut likestilt og universelt utformet samfunn.

Arbeiderpartiet får kred for å ha kjempet på vår side i behandlingen av Tett på!, og for å ha støttet Veikart skole og inkorporering av CRPD. Vi håper de fortsetter den stø kursen dersom de skulle komme i regjering.

Rødt stemte for inkorporering av CRPD og Veikart skole. Samtidig viser partiet at de ikke først og fremst er opptatt av funksjonshemmede i forslag de har fremmet i Stortinget i perioden.

Senterpartiet har stemt for «Handlingsplan for et tilgjengelig Norge i 2025, og et universelt utformet samfunn», inkludert en konkret plan for finansiering. De stemte også for Veikart skole og for inkorporering av CRPD.

MDG er et parti med gode standpunkt og intensjoner vedr. en politikk for en inkluderende skole. Samtidig bærer aktivitetsnivået i Stortinget preg av at partiet kun har én representant, og ingen medlemmer i Utdanningskomiteen

KrF fikk jumboplassen med terningkast 3 da FFO vurderte partienes innsats på skolefeltet i forbindelse med valget høsten 2021. SV ble vinneren med terningkast 6.

Politisk arbeid på utdanningsfeltet

FFO er representert i nasjonalt brukerråd i Statped, hvor også flere av FFOs medlemsorganisasjoner sitter. I mars 2021 leverte FFO i samarbeid med medlemsorganisasjonene i skolenettverket et høringsvar til Utdanningsdirektoratet på høringen «Samarbeid mellom Statped og spesialisthelsetjenesten». Høringen var basert på forslagene som ble fremmet i «Sluttrapport for oppdrag 2020-001 – Utvikle samarbeidet mellom Statped og helsesektoren», utarbeidet av Statped, Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet.

I FFOs krav til statsbudsjettet for 2022 har vi bedt regjeringen realisere Veikart for universell utforming av nærskolene 2020-2030 (Veikart skole), sikre at elever som har mistet spesialundervisning som følge av Covid-19 får tilbake spesialun-

dervisningen, styrke PPT med økte ressurser, ikke kutte ytterligere i rammen til Statped før kompetanseoverføringen innen spesialpedagogikk er gjennomført, og sikre at lærere, skoleledelse og skoleeiere har kompetansen de trenger for å ivareta elever med funksjonsnedsettelse og deres rettigheter i skolen. Også i forbindelse med bærekraftsmeldingen, «mld. St. 40 (2021-2022) Mål og mening», spilte vi inn at Veikart skole bør tas inn som tiltak i kapittelet om utdanning, og etterlyste omtale av funksjonshemmede elever.

TERNINGKAST

I forbindelse med valget gjennomførte FFO en vurdering av de ulike partienes innsats på skoleområdet den siste Stortingsperioden. SV kom best ut av det med terningkast 6, mens KrF var dårligst i klassen og fikk terningkast 3.

BILDE: Jente med Downs syndrom får klem av dame

HJELPEMIDLER OG BPA

Store kommunale forskjeller i tilgangen til BPA

FFOs Rettighetscenter hadde 56 henvendelser om BPA i 2021, det var en økning på 27 henvendelser fra 2020. Vi erfarer at det fortsatt er vanskelig for funksjonshemmede å få tilstrekkelig med timer til å kunne leve et aktivt og selvstendig liv. Det er store kommunale forskjeller når det gjelder praktiseringen av regelverket om BPA.

Sverre Fuglerud fra Blindeforbundet har vært FFOs representant i BPA-utvalget, som i desember leverte sin innstilling NOU 2021:11 Selvstyret er velstyrt. Forslag til forbedringer i ordningen med brukerstyrt personlig assistanse. FFO har også deltatt i BPA-nettverket, som har fungert som referansegruppe for organisasjonsrepresentantene i utvalget.

Utvalgets 13 medlemmer var delt i synet på grunnleggende spørsmål knyttet til fremtidig organisering og regulering av ordningen, og klarte ikke å komme frem til et helhetlig forslag som et flertall av utvalgets medlemmer kunne stille seg bak. Brukersiden i utvalget leverte en samlet dissens og et alternativt forslag til hvordan de mener ordningen bør reguleres. Brukersiden, og tre medlemmer

til, mente at det er nødvendig å overføre ansvaret for ordningen til staten, samt at ordningen ikke skal reguleres innenfor helse- og omsorgstjenestelovgivningen. Brukersiden mente i tillegg at det helhetlige forslaget på en rekke punkter ikke går langt nok til å sørge for at målet med BPA-ordningen oppnås. Det er tatt dissens til forslaget om å ta utgangspunkt i en 20-timersgrense og å opprettholde en aldersgrense for rett til BPA.

Hjelpemidler

FFO deltar fast i det sentrale brukerutvalget til Nav Hjelpemidler og tilrettelegging, sammen med fire av våre medlemsorganisasjoner. Der jobber vi med å kvalitetssikre og utvikle tilbudet til brukerne. En viktig sak på hjelpemiddelområdet i 2021 har vært å forbedre ordningen med aktivitets-hjelpemidler for personer over 26 år, AKT 26. Vi har over flere år hatt som krav at regjeringen skal sikre bedre tilgang til ordningen ved at den legges om til en overslagsbevilgning på lik linje som andre hjelpemidler. Slik det er nå går den begrensede potten tom lenge før året er omme, og mange med behov får avslag på sine søknader. Vi klarte ikke å få dette gjennom i 2021 heller, og vil jobbe videre med kravet.

UNIVERSELL UTFORMING PÅ SPAREBLUSS

Arbeidet med universell utforming på alle samfunnsområder i Norge, har vært et hovedsatsingsområde for FFO i mange år. Dessverre går utviklingen i sneglefart. Solberg-regjeringens seneste handlingsplan for universell utforming, «Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge (2021–2025), har samme visjon som den forrige om «et samfunn der alle kan delta», men visjonen er ikke tidfestet. På tross av et godt samarbeid blant interesseorganisasjonene og mange gode innspill, inneholdt planen få nye tiltak som kan bidra til å få opp tempoet i arbeidet. Likevel ser vi noen positive tegn:

- «Veikart for universelt utformet skole» ser ut til å få politisk gjennomslag i nær framtid
- Stadig nye togstasjoner blir universelt utformet
- Trikker og trikkeholdeplasser i Oslo skal være universelt utformet innen 2025
- Nye busser bestilles nå med elektroniske ramper.

FFO har også deltatt i arbeidet med representasjonslokalene til regjeringen på Akershus slott, som nå er gjort tilgjengelig for alle.

I desember 2021 produserte vi en film og en veileder om hvordan man kan bistå reisende med assistansebehov i kollektivtrafikken. Materiellet, som først og fremst er rettet mot ansatte i kollektivtrafikken, skal publiseres i 2022.

Høringsinnspill

Sammen med sentrale interesseorganisasjoner spilte FFO inn forslag til Kulturdepartementet om å utsette gjennomføring av EUs tilgjengelighetsdirektiv i påvente av inkorporering av CRPD (FNs konvensjon om funksjonshemmedes menneskerettigheter) i norsk lov. Vi har også spilt inn forslag om innstramning i regelverket for sparkesykler, og blant annet anbefalt at motoriserte kjøretøy med toppfart på 20 km/t ikke skal ha lov til å kjøre, eller parkere utenfor anviste plasser, på fortau.

NY HEIS: Cato Lie i FFO har deltatt i arbeidet med å gjøre representasjonslokalene til regjeringen på Akershus slott tilgjengelige for alle.

ARBEID MED SJELDNE DIAGNOSER

Sjeldenstrategien på plass i 2021

10. august 2021 la regjeringen fram den første nasjonale strategien for sjeldne diagnoser. Hovedmålet for strategien er at alle med en sjelden diagnose eller -tilstand får likeverdig tilgang til utredning, diagnostisering, behandling og oppfølging av god kvalitet. FFO fulgte arbeidet med strategien tett, bl.a. gjennom å delta i skrivegruppe og referansegruppe i Helsedirektoratet. FFO sendte også innspill direktet til Helse- og omsorgsdepartementet (HOD), som hadde ansvaret for det endelige resultatet. Det bidro blant annet til at strategien fikk en 10-punkts tiltaksplan.

I FFOs krav til statsbudsjettet for 2022 ba vi om at det bevilges penger til gjennomføring av strategien, blant annet for å sikre ressurser til brukermedvirkning. FFO har allerede vært på første møte i fagrådet for arbeidet med å etablere et nasjonalt register for sjeldne diagnoser, som er omtalt i tiltak syv i strategien. Videre forventer vi å bli involvert i oppfølgingen av tiltak tre om organisering av utredning og behandling, og tiltak åtte om mestring i et livsløpsperspektiv.

FFO har deltatt aktivt og holdt innlegg i ulike fora nasjonalt knyttet til arbeidet med sjeldne diagnoser. Vi har skrevet kronikker i Dagbladet og Dagens medisin i forbindelse med utkastet på Sjeldenstrategien, bidratt i flere episoder av podcasten «Sjeldenpraten», og deltatt i flere debatter om behandling og helsetjenester for sjeldne under Arendals-

uka. Senter for sjeldne diagnoser inviterte oss også til å snakke om sjeldne og utdanning i deres internundervisning.

Nettverk for sjelden-organisasjoner

FFO har etablert et nettverk for organisasjoner som representerer sjeldne diagnoser. 16 organisasjoner er representert så langt, og nettverket har hatt to møter. Nettverket har gitt innspill til arbeidet med den nasjonale strategien for sjeldne diagnoser, blitt orientert om internasjonale arenaer hvor FFO er representert og deltatt på webinar om nordisk samarbeid og om sjeldenregister («Rare Diseases and Nordic Countries – Present and Future Prospects»). I nordisk sammenheng ivaretar FFO norsk representasjon i Sjeldne brukerorganisasjoners nordiske nettverk (SBONN). FFO er også representert i Nordic Network on Rare Diseases (NNRD), som er et fag og myndighetsnettverk på nordisk nivå der brukerorganisasjoner er med. FFO er medlem av EURORDIS, den europeiske sjeldenparaplyen. Vi er her med i Council of National Alliances (CNA), hvor bare paraplyer er med. EURORDIS jobber for tiden med en Europeisk handlingsplan som blant annet innebærer at flere europeiske land må oppdatere eller innføre strategier for sjeldne diagnoser.

Sjeldendagen 2021

Sjeldendagen 28. februar ble markert med et digitalt arrangement, i et samarbeid mellom

"NÅR JEG TAR MEG TID TIL Å FÅ
UT GØRRA, ER DET FAKTISK
MYE ENKLERE Å VÆRE
«HIMLA POSITIV»

Berit Otterlei,
mor til datter med
Prader Willis syndrom

FFO og Unge funksjonshemmede. Hovedmålgruppa var denne gangen organisasjoner og grupper som representerer personer med sjeldne diagnoser.

«Et sjeldent syn på framtida - hvor vil vi?» var tittelen på arrangementet, der blant annet kultur- og likestillingsminister Abid Raja kom med en hilsen. Sjeldenstrategien og framtidssiktene som følger med denne, sto sentralt på programmet som også omfattet pårønderperspektivet, nyfødtscreening og sjeldne diagnosers plass i Nye Metoder.

BILDE: (insta-illustrasjon med Berit Otterlei)
"Når jeg tar meg tid til å få ut gørra, er det faktisk
mye enklere å være «himla positiv»
Berit Otterlei, mor til jente med Prader Willis syndrom

HØRINGS- UTTALELSER 2021

Arbeids- og sosialdepartementet

Forslag til nytt arbeidsmarkedstiltak – sommerjobb for unge med bistandsbehov (15. mars)

Forslag til endring i forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden (8. april)

Forslag om enkelte endringer i bilstønadsforskriften (13. mai)

NOU 2019: 7 Arbeid og inntektssikring

NOU 2021:2 Kompetanse, aktivitet og inntektssikring (17. juni)

Forslag til endringer i forskrift om arbeid som utføres i arbeidstakers hjem (23. juli)

Forslag til nytt unntak frå maksimal varigheit for arbeidsavklaringspengar – moglegheit til forlenging av stønadsperioden ved langvarig ventetid på behandling (23. juli)

Om forslag til nye regler for reduksjon av utførelser fra folketrygden og offentlige og private tjenestepensjonsordninger (1. september)

NOU 2021: 8 Trygd over landegrensene – Gjennomføring og synliggjøring av Norges trygdekoordineringsforpliktelser (25. oktober)

Forslag til endringer i bestemmelser om regulering av pensjon (28. oktober)

NOU 2021: 9 - Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv – Utredning om tilknytningsformer og virksomhetsorganisering (1. november)

Rett til hospitering i ordinært arbeid for tiltaksdeltakere i skjermet virksomhet (VTA) (7. desember)

Barne- og familiedepartementet

NOU 2020: 14 Ny barnelov (1. mai)

Helse- og omsorgsdepartementet

Endring i forskrift om genetisk masseundersøkelse av nyfødte (10. mai)

Endringer i helsepersonelloven: autorisasjon av naprapater, osteopater, logopeder og paramedisinere (4. juni)

Forslag til forskrift om løsning for tilgjengeliggjøring av helsedata (Helseanalyseplattformen og Helsedataservice) (13. august)

Forslag til endringer i regelverket for organisering av klagenemndene som behandler helsesaker, og endringer i pasientskadeloven og folketrygdloven som gjelder innhenting av taushetsbelagte opplysninger og taushetsplikt mv. (15. oktober)
Nasjonal digital samhandling til beste for pasienter og brukere, endringer i pasientjournalloven. (15. oktober)

Oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget (8. november)

Forslag til endringer i kjernejournalforskriften (27. desember)

Jernbanedirektoratet
Rapport samordnet assistanse (19. mars 2021)

Justisdepartementet
Utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen (12. april)

NOU 2021: 6 Myndighetenes håndtering av koronapandemien (17. juni)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Ny boligsosial lov (15. mars 2021)

Forslag om unntak frå kravet om offentlig utlysning av ledige stillingar i staten (12. november)

Kunnskapsdepartementet
RETHOS: Invitasjon til å gi innspill til utdanninger innen psykisk helse og rusarbeid (28. april)

Forslag til nye forskrifter om barnehageverksemd og grunnskole og vidaregåande opplæring i Longyearbyen (15. august)

Innspill til neste Langtidsplan for forskning

og høyere utdanning (10. september)

Forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven, fagskoleloven og opplæringsloven (2. oktober)

Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskolelova (20. desember)

Kultur- og likestillingsdepartementet
Forslag til ordninger om midlertidig tilskudd til frivillighets- og idrettssektoren som følge av covid-19 (22. januar 2021)

Gjennomføring av tilgjengelighetsdirektivet (7. oktober)

Luftfartstilsynet (CAA)
Universell utforming av Mo i Rana og Bodø lufthavn (3. desember)

Samferdselsdepartementet
Høring - forslag til regelverk for kontrollutrustning i drosje (22. desember)

Statens legemiddelverk (SLV)
Endring av trinnprismodellen (9. oktober)

Statens vegvesen (SVV)
Forslag til endringer i reglene for små elektriske kjøretøy (el. sparkesykler) (10. februar 2021)

Udir
Samarbeid mellom Statped og spesialisthelsetjenesten (11. mars 2021)

BILDE: Hender fra flere mennesker som stables på hverandre

FFOs NETTVERK

Vi har opprettet en rekke nettverk i FFO for å kunne utveksle erfaringer, gode idéer og diskutere tema som flere jobber med på forskjellige hold. Også i det politiske arbeidet spiller nettverkene en viktig rolle. For å kunne formidle det som er viktig for våre grupper inn i politiske prosesser, er vi avhengige av kompetansen og erfaringene som våre medlemsorganisasjoner har. Nettverkene samles med jevne mellomrom. I 2021 har vi opprettet nye nettverk innen psykisk helse og digitalisering, og videreført nettverk på disse områdene:

- Organisasjon
- Skole og oppvekst
- Helse
- Barnevern
- Sjeldenfeltet

PROSJEKTER STØTTET AV STIFTELSEN DAM

Disse FFO-prosjektene hadde støtte fra Stiftelsen Dam i 2021:

Samarbeid for å fremme helse

Selv om styrende dokumenter oppfordrer til brukermedvirkning ved utvikling av helse- og omsorgstjenester, er det mangel på kunnskap om og varierende praksis for dette i kommunene. Dette forskningsprosjektet vil bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget for hvordan brukerrepresentanter og fagpersoner kan få til reelt samarbeid innen kommunal helsetjenesteutvikling, et samarbeid hvor erfarings- og fagkunnskap tillegges lik verdi i både prosess og resultat. Det vil undersøkes hvilke faktorer som støtter opp om et reelt samarbeid og hva slags betydning det kan ha. Prosjektet vil bidra med ny kunnskap om hvordan gjennomføre brukermedvirkning i utvikling av helsefremmende tjenester i kommunene.

Prosjektleder Ann Britt Sandvin Olsson, Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse ved OUS (treårig PhD-prosjekt, forskning, avsluttes 2021).

Likepersonsarbeid for mennesker med HIV

Målsetting for dette prosjektet er å bidra til økt kunnskap om likepersonsarbeid generelt og likepersonsarbeid for personer med HIV spesielt. Prosjektet involverer perspektiver fra tjenestemottakere, likepersoner og helsepersonell og kan på den måten bidra til å undersøke likepersonsarbeid fra ulike perspektiver. Søkelyset på likepersonsarbeid kan bidra til kunnskap som kan gi økt og forbedret tilbud i tjenesten til mennesker som lever med HIV, gjennom å sette søkelys på hvordan kunnskap om ulike modeller knyttet til likepersonsarbeid kan være et ledd i å involvere brukere i større grad. Dette kan på sikt bidra til å fremme mestring og deltakelse i samfunnet for berørte parter.

Prosjektleder Anita Øgård-Repål, Universitetet i Agder (treårig PhD-prosjekt, forskning, avsluttes 2021).

Brukermedvirkning i helsetjenesten

Målet med studien er å få økt kunnskap om virkingen av brukermedvirkning i utviklingen og leveringen av helsetjenester. Prosjektet vil utforske nåværende kunnskap om hvordan pasienter er involvert i utvikling og levering av helsetjenester, og hvordan brukermedvirkning kan påvirke kvaliteten på tjenestene. Prosjektet vil også se på hvordan brukerrepresentanter beskriver involvering og påvirkning på beslutningsprosesser i sykehusenes brukerråd, hvordan rehabiliteringsinstitusjoner strukturerer pasientmedvirkning i individuelle rehabiliteringsprosesser samt hvordan pasienter selv rapporterer om egen involvering i egne rehabiliteringsløp.

Prosjektleder Rikke Helene Moe, Diakonhjemmet sykehus (treårig PhD-prosjekt, forskning, avsluttes 2023).

Rehabilitering og arbeidsdeltakelse

Prosjektet ønsker å besvare tre viktige forskningsspørsmål:

1. Kan individuelle og sykdomsrelaterte faktorer (som yrke, utdanning, tidligere syke fravær, smerte, diagnose) og type rehabilitering (inneliggende/poliklinisk/ arbeidsrettet rehabilitering) forutsi endring i arbeidsevne og arbeids- og helserelevante ytelse etter rehabilitering?
2. Er det forskjell i arbeidsdeltakelse (helserelevante ytelse) fra året før til året etter rehabilitering, mellom deltakere i rehabilitering og en matchet kontrollgruppe av sykmeldte som ikke har mottatt rehabilitering?
3. Er det forskjeller i arbeidsevne og arbeids- og helserelevante ytelse mellom deltakere som ble berørt og ikke berørt av COVID-19 pandemien?

Prosjektleder Till Uhlig, Diakonhjemmet sykehus (treårig PhD-prosjekt, forskning, avsluttes 2024).

Gode råd – kunnskap for likestilling

Kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne har fått nytt lov- og regelverk, samtidig som det skjer andre store endringer gjennom sammenslåing av kommuner. Nytt regelverk gir større kommunal frihet, og et større utfordringsbilde sett fra funksjonshemmedes ståsted. Samtidig ligger ansvaret for store deler av utøvelsen av likestillingspolitikken og funksjonshemmedes rettigheter i kommunene. Prosjektet vil jobbe med utvikling av kursopplegg og med metoder å gjennomføre opplæringen på.

Prosjektleder Vigdis Endal, FFO (treårig helseprosjekt, avsluttes 2023).

Sånn er jeg-animasjoner

Mål: Via animasjonsfilmer gi barn med funksjonsnedsettelse en kilde for å kunne uttrykke sine egne tanker og følelser knyttet til sine egne utfordringer. På denne måten vil de også være med på å hjelpe andre barn i tilsvarende situasjon. Også for barn er det viktig å føle at man blir hørt, og får fortelle sin historie og formidle sine livserfaringer. Prosjektet har som mål å øke barns (og voksnes) innsikt og forståelse av det å være annerledes og leve med en funksjonsnedsettelse.

Prosjektleder Trond Jacobsen, Bivrost film (avsluttes 2021).

Prosjekter som har fått støtte fra Stiftelsen Dams ekstraprogram i 2021 i forbindelse med koronapandemien:

- «Jeg vil endre» (egenkraftmobilisering i form av fotografier og videoer for å fremstille erfaringer om egne rettigheter, i regi av FFO Trøndelag og likestillingssenteret KUN)
- Bilder fra en pandemi (fotoutstilling på Rådhusplassen i Oslo med fortellingen om hvordan koronapandemien har påvirket livene til fire personer med funksjonsnedsettelse)
- Samfunnsdeltakelse for alle – også digitalt. (Digitale nybegynnerkurs i bruk av Teams og powerpoint)

ORGANISASJONS- UTVIKLING I FFO

2021 var det andre året med koronapandemi, og mye av organisasjonsarbeidet skjedde digitalt. Det gjaldt også formelle møter som kongress, årsmøter og styremøter, samt konferanser og ansattssamlinger. Til tross for begrensningene har vi lagt bak oss et aktivt år.

Systematisk styreopplæring

For første gang gjennomførte vi en systematisk og lik opplæring for alle fylkestyrene etter årsmøtene. Hensikten er en grunnleggende styreopplæring, som blant annet skal bidra til å sikre en rød tråd gjennom hele FFO.

Strategi for kommunesatsing

I tråd med FFOs strategiske plan, så vi nærmere på det kommunale nivået i FFO våren 2021. Det er vanskelig å rekruttere nye frivillige i kommunene, noe vi også merker i de kommunene FFO er representert. Det er krevende å rekruttere representanter til ulike verv, som

for eksempel til kommunale råd for mennesker med funksjonsnedsettelse, eller brukerrepresentanter i NAV. FFO vedtok en egen strategi for kommunesatsing på kongressen.

Digital samfunnsdeltakelse

I en tid med pandemi er organisasjonene svært utsatt for å miste kontakt med medlemmer og tillitsvalgte som ikke trives med, eller behersker, digitale møteplattformer. Å kunne delta digitalt handler om likestilling i en tid der mange er spesielt sårbare for koronasmitte. FFO fikk midler gjennom stimuleringsprogrammet for helsefrivilligheten til å gjennomføre kurs i både å delta på, og å arrangere, møter på Microsoft Teams. Det var stor interesse for kursene, og mange tilbakemeldinger på at det var betydningsfullt for deltakerne.

Likepersonsarbeid i koronatider

Om pandemien har satt begrensninger på

BILDE:Fargerike paraplyer

mange områder, har den også skapt utvikling. Likepersonsarbeidet i organisasjonene, der én til én-kontakt og fysiske møteplasser har vært dominerende, måtte finne nye former. Gjennom flere nettmøter under benevnningen «Likepersonsarbeid i koronatider» har FFO lagt til rette for erfaringsdeling og ideutvikling på tvers av organisasjonene. Det har vært stor entusiasme for å tenke nytt og vi har sett at det er utviklet kontakt og samarbeid.

Påfyll til ansatte og tillitsvalgte i fylkes-FFO

I hele 2021 har vi arrangert ukentlige, timelange webinarer for ansatte og tillitsvalgte i FFO. I vårsemesteret så vi nærmere på FFOs interessepolitiske arbeid, mens høstens webinarer ga kunnskap om instanser vi samarbeider med - som kommunene, statsforvalteren og Likestillings- og diskrimineringsombudet.

Kongress og representantskapsmøte i FFO

FFO gjennomførte kongress og representantskapsmøte 27. og 28. november, som første formelle møte på to år. Vi planla et fysisk møte, men endte opp med en digital produksjon på grunn av smittesituasjonen. 50 organisasjoner og de fleste fylkes-FFOer var til stede. Kultur og likestillingsminister Anette Trettebergstuen åpnet kongressen og representantskapsmøtet med en digital hilsen. Program for de neste to årene og en kommunestrategi ble vedtatt, vedtektene omarbeidet og FFOs strategiske plan forlenget.

Nye medlemsorganisasjoner

FFO vokser jevnt, og har etter FFOs representantskapsmøte 87 medlemsorganisasjoner med til sammen ca. 350 000 medlemmer. Landsforeningen for Prader Willis-syndrom, Hodepine Norge og Norsk Glaukomforeningen er de nyeste tilskuddene i FFO-paraplyen.

FFOs

INTERNASJONALE

SOLIDARITETS-

ARBEID

FFO har to Norad-finansierte avtaler gjennom Atlas-alliansen. Vi jobber langsiktig i dette arbeidet, og 2021 var andre året i en femårig rammeavtale som løper ut 2024. FFO samarbeider med paraplyorganisasjonene Southern Africa Federation of the Disabled (SAFOD) og National Federation of the Disabled-Nepal (NFDN). Prosjektene er konsentrert rundt temaene menneskerettigheter, rettighetsbasert påvirkningsarbeid, organisasjonsutvikling og godt styresett.

FFO har også prosjekter i satsingen «Together for Inclusion» (TOFI), som løper i perioden 2020-2022. TOFI er et samarbeid mellom organisasjonene i Atlas-alliansen og andre sivilsamfunnsorganisasjoner. FFO er involvert i prosjekter med paraplyorganisasjoner i Mosambik, Niger og Sør-Sudan. Menneskerettigheter, organisasjonsutvikling, godt styresett og inkluderende utdanning er FFOs viktigste innsatsområder i TOFI. I 2021 ble det også et ekstra søkelys på psykisk helse-feltet i prosjektet i Mosambik.

Solidaritetsarbeidet i koronatid

Også FFOs solidaritetsarbeid ble preget av koronapandemien i 2021. All vår kontakt og prosjektoppfølgning har vært digital. Paradoksalt nok har koronaen også på mange måter

ført oss nærmere hverandre. Vi har hatt hyppigere oppfølging av prosjektene, og sammen med Atlas-alliansen har vi funnet gode metoder også for å følge opp pengebruk og antikorrupsjonsarbeid på digitale plattformer. Koronapandemien har ført til en del forsinkelser, men våre partnere har likevel gjort mye godt arbeid, blant annet med å sette funksjonshemmedes rettigheter og situasjon i en pandemi på dagsorden.

KREATIV RESIRKULERING: Denne jenta med albinisme viser frem sluttproduktet etter en kreativ resirkulerings-aktivitet i regi av Organisation of Persons with Disabilities (OPD).

BILDE: AWARENESS RAISING: En leder i Organisation of Persons with Disabilities (OPD) snakker til en forsamling på et møte om funksjonshemmedes rettigheter i Mosambik

RETTIGHETS- SENTERETS ARBEID I 2021

FFOs Rettighetscenter er et lavterskeltilbud som tilbyr gratis rettshjelp til funksjonshemmede, kronisk syke og pårørende per telefon og e-post. Hovedsakelig arbeider Rettighetscenteret etter prinsippet hjelp til selvhjelp. Det vil si at vi forklarer regelverket, gir råd og argumenter i den enkelte sak, samt motiverer den enkelte til å stå på selv videre. Vi henviser også til andre instanser dersom vi mener det er behov for det.

Rettighetscenteret er åpent mandag til torsdag fra klokken 10 til 14. Tre jurister og en jus-student jobber ved senteret.

Henvendelsene til Rettighetscenteret viser at det er et stort behov for rettshjelp, og at senteret har en viktig rolle å fylle. Det er både et stort behov for generell informasjon, og for veiledning i konkrete saker. Vi ser at enkelte trenger mye mer hjelp enn det Rettighets-

senteret har kapasitet til å gi. Mange ønsker at vi går grundig inn i saken deres, og bistår med å skrive klager eller kontakte ulike instanser, noe vi har begrenset kapasitet til å gjøre.

I likhet med 2020, mottok Rettighetscenteret også i 2021 tilskudd til drift fra Statens sivilrettsforvaltning gjennom ordningen tilskudd til spesielle rettshjelptiltak.

Interessepolitikk

I tillegg til å ha vakt på Rettighetscenteret jobber juristene med ulike interessepolitiske områder, blant annet FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og hjelpemiddelområdet. Erfaringene Rettighetscenteret får fra enkelt-saker, for eksempel om uheldige konsekvenser av regelverk, benyttes som en del i det interessepolitiske arbeidet til FFO.

Hvilke tema har vi fått spørsmål om?

I 2021 behandlet Rettighetssenteret 1220 saker. Dette var en nedgang på 36 saker fra året før. Det er vanskelig å si hva nedgangen skyldes, lite tilsier at behovet for juridisk veiledning har blitt mindre.

Også i 2021 fikk vi aller flest henvendelser om trygd og Nav (24 prosent av alle saker). Deretter var det flest saker om oppvekst og utdanning (12 prosent) og omsorgstjenester (11 prosent). Henvendelser om omsorgstjenester økte med 25 saker fra 2020 til 2021.

Innenfor kategorien trygd fikk vi også i 2021 flest henvendelser om uføretrygd. Innen kategorien oppvekst og utdanning fikk vi flest henvendelser om grunnskole. Brukerstyrt personlig assistanse, BPA, var det vi fikk flest henvendelser om innen omsorgstjenester.

Saker om omsorgstjenester, brukerstyrt personlig assistanse

Det var en økning i antall henvendelser om omsorgstjenester fra fra 2020 til 2021. Størst var økningen når det gjaldt saker om brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Mange tar kontakt for å få generell informasjon om BPA. Mange lurer på hvordan de bør gå frem for å få BPA. Flere av henvendelsene om BPA gjelder manglende forståelse i kommunen for hva BPA er. Mange kommuner innvilger ikke timer, eller ikke nok timer, til at søker kan leve et aktivt liv på linje med andre mennesker. Det er også flere saker hvor kommunen ikke legger vekt på søker sitt syn ved organiseringen av BPA. Noen kommuner ønsker å bestemme hvem som skal ansettes, mens andre ikke tilbyr private BPA-leverandører, for eksempel.

Eksempler på saker om BPA:

2021/0178

Saken gjelder en mann med MS som bare får BPA til nødvendige helse- og omsorgsbehov, og ikke til å leve et likestilt og selvstendig liv. Kommunen har en gjennomgående praksis om at de bare gir BPA for nødvendige behov og ikke mer. Har vært i kontakt med rådet for funksjonshemmede og politikere i alle partier i kommunen. Ønsker å løfte denne problemstillingen på et nasjonalt nivå.

2021/0332

Saken gjelder en jente på 9 år med CP som trenger BPA. SFO stopper når man begynner i 5. klasse. Begge foreldre er i full jobb. Trenger assistanse den tiden foreldrene er på jobb. I tillegg ønsker hun assistanse på fritiden, slik at foreldrene slipper å være med. Kommunen sa først at BPA skulle fikses, men de måtte dobbeltsjekke regelverket for BPA for barn. Avventet noen retningslinjer. Mor har ikke hørt noe mer. Ønsker råd og veiledning i forbindelse med BPA og deres situasjon.

2021/0501

Innringer skal bytte kommune. Har fått innvilget 40 timer med BPA. Har tidligere vært arbeidsleder for BPA-ordningen, men i ny kommune er det kommunen som er arbeidsleder. Har forsøkt å bli arbeidsleder, men det virker ikke som at kommunen lytter. I sommer har kommunen sagt at hun kun får 15 timer BPA. Timene er fordelt på visse tidsrom visse dager. Kommunen mener mannen kan stå for ytterligere 10 timer. Innringer synes det er rart at kommunen kutter ned timene på sommeren. De begrunner det med mangel på personell. Innringer mener kommunen ikke har forsøkt å få tak i assistenter. Kommunen forstår ikke hva BPA-ordningen er.

2021/0709

Innringer forteller at kommunen ikke vil la henne velge privat leverandør. De sier også at de bruker ansatte med ledig kapasitet i kommunen, som BPA. Kommunen sier dette har de plikt til etter lovverket. Hun er da redd for å få en som ikke er kvalifisert, ikke

Sak 2021/0178

Saken gjelder en mann med MS som bare får BPA til nødvendige helse- og omsorgsbehov, og ikke til å leve et likestilt og selvstendig liv.

er motivert, eller hvor kjemien ikke stemmer. Kommunen vil også sette stramme rammer for hva BPA kan gjøre. [...]

Saker om helsetjenester, spesialisthelsetjenester

Vi mottok like mange henvendelser om helsetjenester i 2021 som i 2020. Det var en nedgang i antall henvendelser om kommunehelsetjenester, mens det var en økning i antall henvendelser om spesialisthelsetjenester.

Flere av henvendelsene om spesialisthelsetjenesten gjelder svikt i oppfølging og behandlingstilbud. Mange som tar kontakt med oss opplever at behandlingen de får ikke er grundig nok, eller at den avsluttes for tidlig. Andre får ikke behandling i det hele tatt, ofte begrunnet i mangel på ressurser eller lang ventetid. Vi har sett at flere av sakene handler om lang ventetid for å få hjelp innen psykisk helse. Konsekvensene av dette blir at pasienter som trenger og burde få hjelp ikke får det, og i realiteten blir avvist. Samtidig har FFO erfart at mange funksjons-

hemmede og kronisk syke har fått dårligere psykisk helse under pandemien. Mange har ikke mulighet til å betale for privatpraktiserende psykolog, og må stå i lange ventelister. Vi har sett eksempler på ventelister på ett til to år.

En annen type sak vi har fått spørsmål om, er hvorvidt behandlinger med medisiner som er avslått i Beslutningsforum likevel kan gis på visse vilkår, for eksempel hvis behandlingen er under metodevurdering. Noen spør også om de kan flytte til naboland som har godkjent medisin, i påvente av godkjennelse i Norge.

Eksempler på saker om spesialisthelsetjenesten:

2021/0012

Saken gjelder en gutt på 12 år med CP. Har søkt om rehabilitering i spesialisthelsetjenesten. Fått avslag da en overlege mener barn med CP får god nok rehabilitering i kommunen.

2021/0031

Saken gjelder en mann som fikk slag i 2016. Han har fått avslag på rehabilitering, begrunnet i at han ikke kan nyttiggjøre seg av rehabilitering. Etter at han nå har blitt bedre, får han fortsatt avslag. Han har fått rett til rehabilitering av den regionale vurderingsenheten, men rehabiliteringsinstitusjonen sier nei fordi de ikke har et godt nok tilbud.

2021/0826

Innringer har fått anbefalt fra utreder at hun søker hjelp i det private behandlingsapparatet, og da ut av egen lomme. Dette på grunn av svært lange ventelister hos behandlere med refusjonsordning der hun bor. På spørsmål om hun mente at dette innebærer at hun kan risikere å stå helt uten tilbud om offentlig helsetjeneste, svarte hun bekreftende.

2021/0538

Innringer jobber på sykehus. Forteller om et medikament som koster 3 mill. året. Eventuell godkjenning er under behandling. I Danmark er medisinen godkjent. Noen pasienter vurderer derfor å dra til Danmark. Kan innringer gjøre dette?

Saker om trygd, grunnstønad

Det var en nedgang i antall trygdesaker på nesten 13 prosent fra 2020 til 2021. Likevel var det en dobling av saker som gjaldt grunnstønad.

Vi ser at mange tar kontakt for å få generell veiledning om regelverket for grunnstønad. Mange tar også kontakt fordi de har fått avslag, og ønsker veiledning for å avgjøre om de bør klage eller ei. Vi har fått mange henvendelser som gjelder grunnstønad til klesslitasje for personer med ADHD. I mars 2019 kom det en regelendring som eksplisitt sa at personer med hyperkinetiske forstyrrelser (herunder ADHD med hyperaktivitet) kan innvilges grunnstønad med sats 1 uten krav til dokumentasjon av selve ekstrautgiftene. Vi erfarer likevel at flere har fått avslag. Det kan se ut til at for dårlige legeerklæringer kan være en av

grunnene til det. Det er en forutsetning at det kommer frem av de medisinske opplysningene at personen har en hyperaktiv adferd som forklarer klesslitasjen. Det er ikke tilstrekkelig at det bare oppgis diagnose.

Eksempler på saker om grunnstønad:

2021/0304

Saken gjelder en kvinne med CP som har fått avslag på søknad om grunnstønad for transportutgifter og klesslitasje. Ønsker at RS skal se på avslaget og hjelpe henne i klageomgangen.

2021/0517

Saken gjelder en jente som har fått diagnosen ADD. Søkte grunnstønad og fikk avslag selv om hun har rett diagnosenummer. Synes det er vanskelig å vite hva som bør skrives i klagen og lurer på om RS kan hjelpe?

2021/0770

Innsender lurer på om hun har krav på tilbakebetaling av grunn- og hjelpestønad, da ingen har opplyst henne om at hun kunne søke på stønadene. Har hatt ADHD i tre år og har kunnet søkt på stønadene alle årene, men ingen har opplyst om at de finnes. Dersom hun hadde kjent til stønadsordningene hadde hun søkt.

2021/0860

Innringer lurer på hvordan hun søker om grunnstønad på grunn av ADHD. Nettsiden til Nav oppleves litt uorganisert, og det fører til at hun utsetter det.

2021/0980

Innringer ble fortalt at vedkommende hadde krav på grunnstønad for barn med ADHD. Det har imidlertid ikke skjedd noe etter tre år. Hun har forsøkt å sende inn søknad om grunnstønad tre ganger. Den første gangen ble det avslag på grunn av feil søknadsskjema. Den andre gangen ble det avslag på grunn av manglende underskrift. Den tredje gangen fikk hun hjelp av Nav til å fylle ut, men har ikke hørt noe

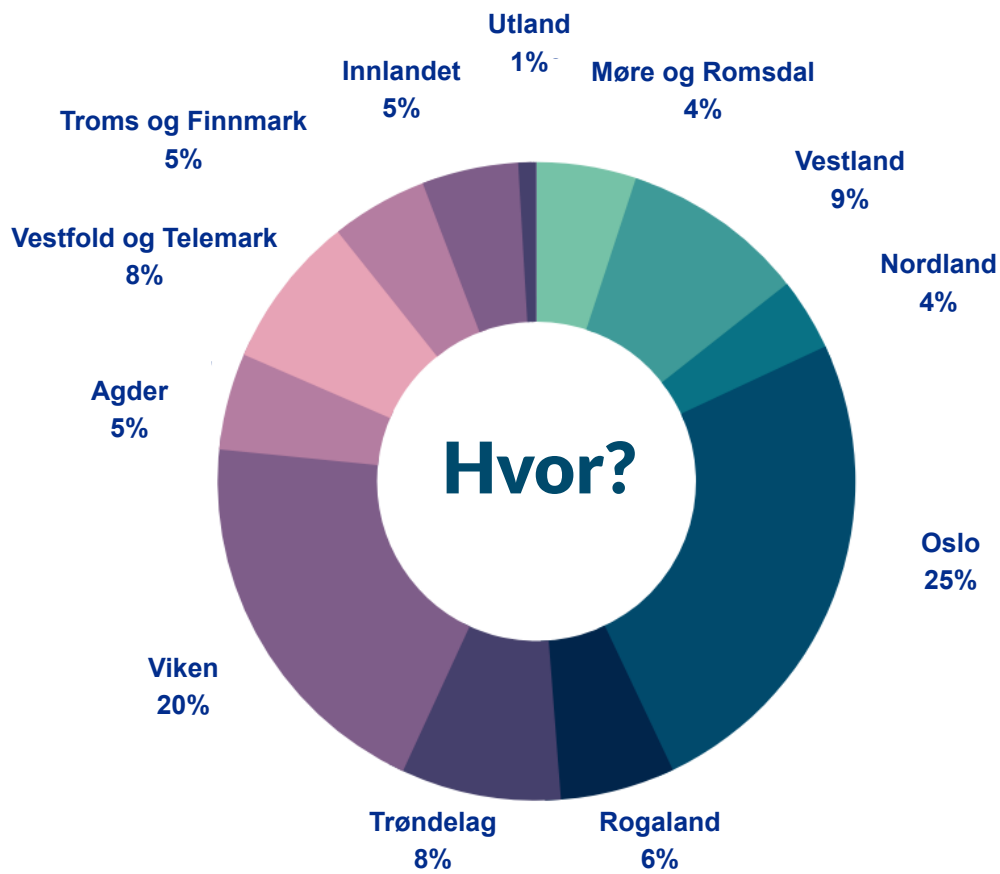
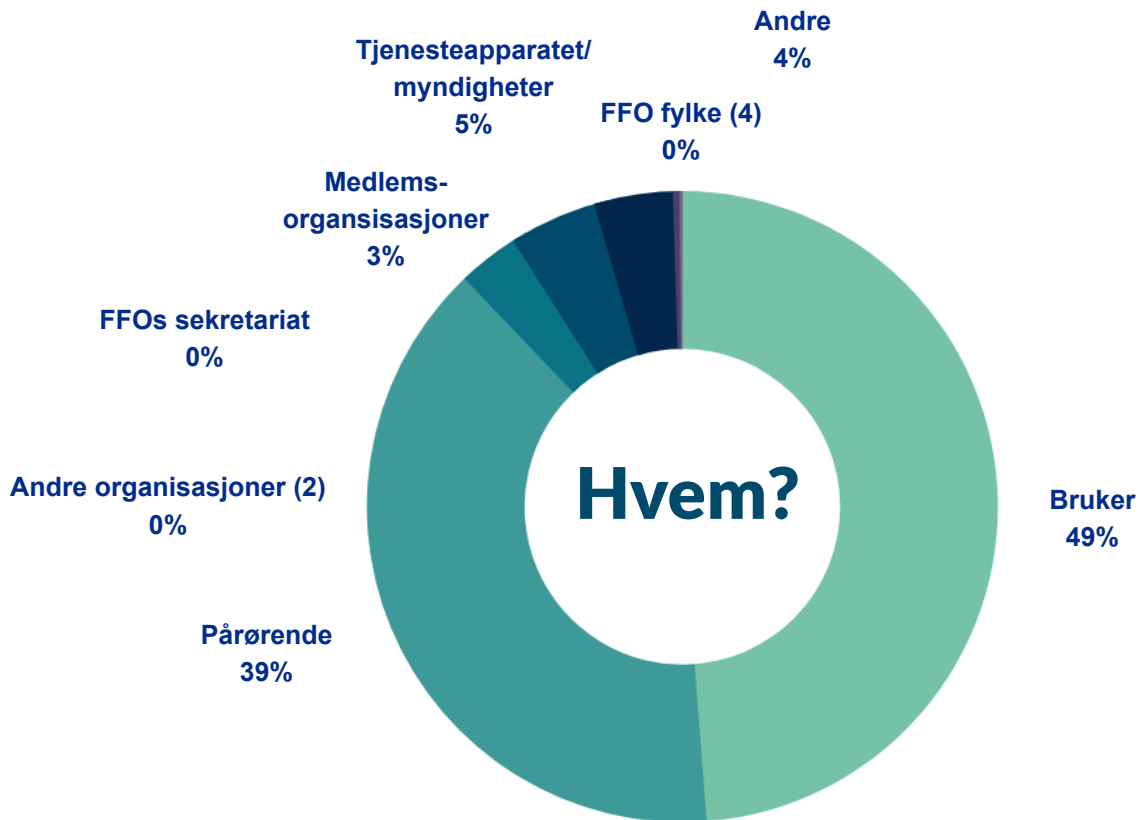

på to uker. Det er slitsomt nok med et barn som er utagerende, og det gjør det ikke lettere når systemet jobber imot deg i tillegg. Er det noe RS kan rydde opp i?

Hvem tar kontakt og hvor kommer de fra?

Funksjonshemmede og kronisk syke er de som oftest tar kontakt. De utgjør 49 prosent av henvendelsene. Deretter er det flest pårørende som tar kontakt (39 prosent). 4,5 prosent av henvendelsene kom fra tjenesteapparatet/myndigheter. Dette er ofte offentlig ansatte som ønsker informasjon om hvilke regler som gjelder på andre fagområder enn det de selv arbeider med. Øvrige henvendelser kommer fra medlemsorganisasjoner eller andre.

Hvilket fylke folk ringer fra oppgis kun i 54 prosent av tilfellene. Denne oversikten viser prosentandelen ut fra de sakene hvor fylke oppgis. Det kommer flest henvendelser fra Oslo (25 prosent), Viken (20 prosent) og Vestland (9 prosent). Vi fikk færrest henvendelser fra Nordland (4 prosent).

BILDE: Linn Skåber. Foto: Lars Opstad

KOMMUNIKASJONS- ARBEID I FFO

Store deler av FFOs kommunikasjonsarbeid skjer i form av kommunikasjonsprosjekter. I 2021 har vi hatt to større prosjekter:

Synlighetsarbeidet til FFO nådde nye høyder i 2022, takket være flere kampanjer som satte FFO på kartet. Spesielt kampanjen om diskriminering av funksjonshemmede i arbeidslivet, «Flytt deg!

Jeg har en jobb å gjøre!» med Linn Skåber i rollen som fordomsfull arbeidsgiver, fikk mye oppmerksomhet. Vi nådde vi rundt 226 000 personer med kampanjefilmen, noe som er «all time high» for

*Kampanjefilmen om
diskriminering av
funksjonshemmede
i arbeidslivet med Linn Skåber,
ble sett av
ca. 226 000 personer.*

FFO. Kampanjen fikk også omtale på bransjenettstedet kampanje.com.

I juni kjørte vi en kampanje om doble minoriteter – funksjonshemmede som også er skeive. Også denne kampanjen nådde mange. Ca. 24 000 så kampanjefilmen «Kjærligheten er universelt utformet», med Per Inge Bjerknes, generalsekretær i Blindeforbundet, og mannen Louis Tran Bjerknes.

I forbindelse med skolestart hadde vi kampanjen «Slipp oss til», som adresserte fordommer funksjonshemmede møter på skolen. Kampanjefilmen med Andrea Bræin Hovig i rollen som fordomsfull

rådgiver i møte med hørselshemmede Andreas, ble sett av ca. 23 000 personer.

Disse tre kampanjene var en del av det Bufdir-finansierte prosjektet «Ikke tilgjengelig», som FFO har stått bak sammen med Unge funksjonshemmede i 2020 og 2021. Kampanjesidene er fortsatt tilgjengelig på ffo.no.

Bilder fra en pandemi

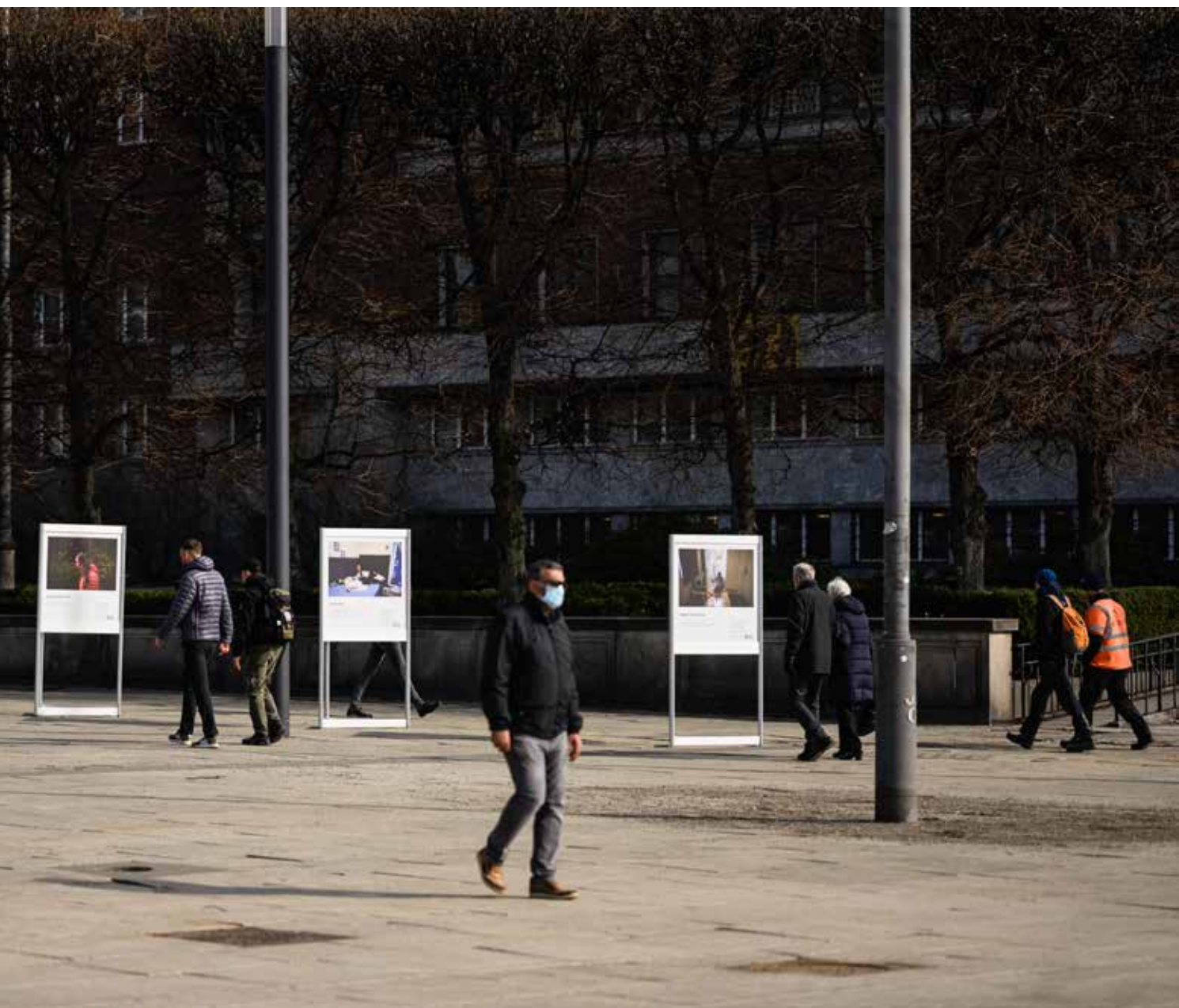
Takket være midler fra Stiftelsen Dam fikk vi anledning til å lage en fysisk utstilling av et utvalg bilder fra prosjektet «Bilder fra en pandemi» som vi gjennomførte i 2020. Til sammen 12 bilder og historier ble vist frem i montre på Rådhusplassen

DU KAN FÅR UFØRETRYGD! Rådgiver Ella, spilt av Andrea Bræin Hovig, råder eleven med hørselshemming om å gå direkte over på uføretrygd etter videregående skole. Bildet viser skuespiller Andrea Bræin Hovig i rollen som begeistret rådgiver i samtale med en elev med hørselshemming. Foto: Lars Opstad

BILDER FRA EN PANDEMI var å se på Rådhusplassen i Oslo mellom 12. mars og 06. april 2021. Bildet viser montrene med bildene på Rådhusplassen i Oslo. Foto: Fartein Rudjord

i Oslo fra 12. mars til 06. april. På grunn av Covid-pandemien ble åpningsarrangementet digitalt. Både statsminister Erna Solberg og Oslos ordfører Marianne Borgen deltok på arrangementet, som fortsatt er tilgjengelig på FFOs Youtube-kanal.

FFO i media

FFO har også vært en tydelig stemme for funksjonshemmede og kronisk syke gjennom Covid-19 pandemien, mye takket være Covid-19-undersøkelsene vi har gjort. Først og fremst har resultatet av undersøkelsene vært viktig i vår dialog med helsemyndighetene, men de har også gitt oss medieoppmerksomhet: FFOs 2. undersøkelse fikk omtale i 35 artikler på nett og papir i februar 2021. I hele 2021 ble FFO omtalt i 813 artikler, 32 prosent på papir, 68 prosent på nett. Mest omtale fikk vi i november, med debattinnlegg om regjeringens forslag om å kutte fribeløpet til uføre. Dette kom på trykk i 13 aviser. I desember fikk vi et oppslag på TV2 nyhetene om at funksjonshemmede diskrimineres i arbeidslivet.

FFO I SOSIALE MEDIER

Facebook er den største SoMe-kanalen for FFO, etterfulgt av Instagram. Vi er kun sporadisk på Twitter.

Kampanjene våre var det som ga oss mest oppmerksomhet i sosiale medier i 2021. Posten med kampanjefilmen «Flytt deg» med Linn Skåber nådde nær fem ganger flere enn de som liker siden vår (440 prosent). Denne posten «gikk viralt» - antall personer som så posten fordi en venn liker siden vår, samhandlet med, eller delte innlegget, var flere enn 10 ganger så mange som de som liker siden vår:

FFOs videoposter får langt bedre synlighet enn andre postekategorier (lenke- og bildeposter), og når flere enn snittet for tilsvarende poster i interesseorganisasjoner generelt (24,6 prosent mot 22,8 prosent). For øvrige postkategorier når vi færre enn snittet.

Arbeidet med reach – hvor mange av våre følgere som faktisk ser postene vi publiserer – er et møysommelig arbeid. Vi har klart å løfte oss litt, fra en reach på 11,7 prosent i 2020 til 16,4 prosent i 2021. Antall likes på FFOs Facebookside har økt fra 11 662 i 2020 til 12 572 i 2021.

På Instagram og Twitter har vi henholdsvis 1 615 og 2 628 følgere (02.02.2022), noe som er en svak økning fra 2020 (2511 på twitter, mangler tall fra Instagram).

Nettsider

Ffo.no hadde 275 900 unike sidevisninger i 2021, noe som er en økning på 20 prosent fra 2020. De mest besøkte sidene er «Om FFO», deretter kommer «Rettighetssenteret» og «Aktuelt». Det er interessant å notere at besøkende til sidene «FFO mener», der blant annet høringsuttalelser, politiske notater, krav og merknader publiseres, hadde en økning på over 40 prosent, fra 12 940 i 2020 til 18 200 i 2021. Det er sannsynlig at det skyldes regjerings- og stortingsvalget i 2021, men likevel gledelig da det viser at det er interesse for FFOs politiske arbeid.

FFO skal få nye nettsider, og gjennomførte i 2021 et forprosjekt der vi kartla behov og bestemte design av de nye sidene. Vi har inngått en avtale med Knowit om produksjon av nye nettsider i 2022.

BILDE: Telefon med sosiale medier apper

Instagram

Facebook

MEDLEMSORGANISASJONER 2021

ADHD Norge
Afasiforbundet i Norge
Alopeciaforeningen
Autismeforeningen i Norge
Barnekreftforeningen
Bipolarforeningen
Blærekreftforeningen
CarciNor
Cerebral Parese-foreningen
Debra Norge
Den norske PKU-forening
Diabetesforbundet
Dysleksi Norge
Epilepsiforbundet
Forbundet Tenner og Helse
Foreningen for autoimmune leversykdommer
Foreningen for Bardet-Biedl Syndrom
Foreningen for Blødere i Norge
Foreningen for el-overfølsomme
Foreningen for Fragilt X-syndrom
Foreningen for Hjertesyke Barn
Foreningen for Kroniske Smertepasienter
Foreningen for Muskelsyke
Foreningen VCFS DiGeorge Syndrom
Gynkreftforeningen
HivNorge
Hjernesvulstforeningen
Hodepine Norge
Hørselshemmedes Landsforbund
Iktyoseforeningen i Norge
Klinefelterforeningen i Norge
Landsforb.for komb. syns-og hørselshemmede/døvblinde
Landsforbundet for utviklingshemmede og pårørende
Landsforeningen for Huntingtons sykdom
Landsforeningen for Nyrepasienter og Transplanterte
Landsforeningen for Overvektige
Landsforeningen for Prader-Willis syndrom
Landsforeningen for pårørende innen psykisk helse
Landsforeningen mot Fordøyelsessykdommer
Landsforeningen We shall overcome (WSO)
Leverforeningen
LHL, Landsforeningen for hjerte- og lungesyke
Marfanforeningen
Mental Helse
Momentum
Morbus Addisons Forening
Multippel Sklerose Forbundet i Norge
Munn- og halskreftforeningen
Norges Astma- og allergiforbund
Norges Blindeforbund
Norges Døveforbund
Norges Fibromyalgi Forbund
Norges ME-forening
Norges Parkinsonforbund
NORILCO – Norsk forening for stomi, reservoar og mage- og tarmkreft
Norsk Craniofacial Forening
Norsk Dymeliforening
Norsk Dystoniforening
Norsk Forbund for Svaksynte
Norsk Forening for Analatresi
Norsk forening for cystisk fibrose
Norsk Forening for Ehlers-Danlos Syndrom
Norsk Forening for Nevrofibromatose
Norsk Forening for Osteogenesis Imperfecta
Norsk forening for personer med urologiske sykdommer og in-kontinens (NOFUS)
Norsk Forening for Slagrammede
Norsk Forening for Tuberøs Sklerose
Norsk Glaukomforening
Norsk Hemokromatoseforbund
Norsk Immunsviktforening
Norsk Interesseforening for Kortvokste
Norsk Interesseforening for stamming og løpsk tale
Norsk lymfødem- og lipødemforbund
Norsk MO- og Olliersforening
Norsk Osteoporoseforbund
Norsk Revmatikerforbund
Norsk Tourette Forening
Personskadeforbundet LTN
Prostatakreftforeningen
Psoriasis- og eksemforbundet
Ryggforeningen i Norge
Ryggmargsbrokk – og Hydrocephalusforeningen
Rådgivning om spiseforstyrrelser
Stoffskifteforbundet
Søvnforeningen
Turner Syndromforeningen Norge
Voksne med medfødt hjertefeil

Årsregnskap 2021

Årsregnskap

- Resultatregnskap

- Balanse

- Noter

Revisjonsberetning

64370	34234	83
627867	4434	
7867	76676	
6776	335436	
277	565636	56
732	3334	45
782	1313	743
..	46343	3753
	7676	774
8767	..	53374
7867	345	

Resultatregnskap

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2021	2020
Bufdir – driftstilskudd	1	18 085 000	16 860 000
Utdanningsdirektoratet	1,2	359 226	74 565
Helsedirektoratet	1,2	826 077	840 356
Statens sivilrettsforvaltning	1	665 000	700 000
Atlas-alliansen	1,2	8 354 222	7 014 530
Andre offentlige tilskudd	1	983 079	746 044
Andre tilskudd	1,2	1 871 249	1 697 100
Sum tilskudd		31 143 853	27 932 595
Momskompensasjon		1 474 269	1 231 627
Kontingent medlemsorganisasjoner	1,6	1 549 476	1 554 595
Fakturerte personalkostnader fylkesansatte		7 664 403	6 685 544
Husleieinntekter		387 927	343 131
Diverse andre inntekter		270 801	199 020
Sum andre inntekter		11 346 876	10 013 917
Sum driftsinntekter		42 490 729	37 946 512
Lønn, honorarer og feriepenger	3	17 970 834	16 225 621
Pensjonskostnader	4	3 174 985	2 422 809
Arbeidsgiveravgift		2 971 128	2 464 667
Andre personalkostnader		197 280	567 587
Sum personalkostnader		24 314 227	21 680 684
Avskrivninger	7	162 170	158 023
Husleiekostnader m.m.		2 906 851	2 824 285
IKT-kostnader		1 624 361	1 497 239
Andre kontorkostnader		951 958	817 092
Honorarer/tjenestekjøp	3,5	1 828 439	1 969 984
Reisekostnader		322 964	246 600
Arrangementskostnader		739 902	382 500
Tilskudd	6	7 586 602	6 269 960
Andre kostnader		670 553	246 145
Sum kontor og prosjektkostnader		16 793 800	14 411 828
Sum driftskostnader		41 108 027	36 092 512
Driftsresultat		1 328 702	1 854 000
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter		404 285	412 260
Finanskostnader		18 066	11 108
Resultat netto finansposter		386 219	401 152
ÅRETS RESULTAT		1 768 921	2 255 152

Balanse per 31. desember

	Note	2021	2020
EIENDELER			
Varige driftsmidler			
Inventar og datautstyr	7	241 087	381 912
Sum varige driftsmidler		241 087	312 912
Finansielle anleggsmidler			
Investering i andre aksjer og andeler	8	95 000	95 000
Andre langsiktige fordringer	9	1 147 557	1 593 679
Sum finansielle anleggsmidler		1 242 557	1 688 679
Sum anleggsmidler		1 483 644	2 070 591
Kortsiktige fordringer			
Kundefordringer	10	184 962	266 829
Andre kortsiktige fordringer	10	1 425 714	405 269
Sum kortsiktige fordringer		1 610 676	672 098
Markedsbaserte investeringer	11	9 272 931	8 868 648
Bankinnskudd, kontanter	12	17 945 363	17 061 071
Sum omløpsmidler		28 828 970	26 601 817
SUM EIENDELER		30 312 614	28 672 408
EGENKAPITAL OG GJELD			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	13	21 273 971	19 505 050
Sum opptjent egenkapital		21 273 971	19 505 050
Sum egenkapital		21 273 971	19 505 050
Kortsiktig gjeld			
Udisponerte tilskudd	1,2	4 999 345	4 573 432
Leverandørgjeld		274 395	871 328
Skyldige feriepenger		2 034 808	1 863 837
Skyldige offentlige avgifter		1 648 710	1 340 869
Diverse gjeld inkl. påløpte kostnader		81 385	517 892
Sum kortsiktig gjeld		9 038 643	9 167 358
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		30 312 614	28 672 408

31. desember 2021
16. mars 2022

Eva Buschmann
styreleder

Helene Thon
1. nestleder

Harald Kvame Hansen
2. nestleder

Ingrid Olga Hallan
styremedlem

Wenche Kristin Røkenes
styremedlem

Lars Akxel Berge
styremedlem

Bjørnar Allgot
styremedlem

Tariq Eide
styremedlem

Ellen Damhaug Scheel
styremedlem

Bente Holm Mejdell
styremedlem

Terje André Olsen
styremedlem

Mari Øvergaard
styremedlem

Thora Vibecke Magnus
styremedlem (ansattvalgt)

Lilly Ann Elvestad
generalsekretær

Noter til resultatregnskap og balanse

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Fordringer og gjeld som forfaller til betaling senere enn ett år etter balansedagen, klassifiseres som langsiktig. Forsikrede pensjonsforpliktelser er ikke balanseført. Kostnaden er lik årets inn- og utbetaling til forsikringsselskapet.

Note 1

Inntekter

FFO mottok fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) et tilskudd til paraply samarbeid på kr 18 085 000 for 2021. Dette tilskuddet brukes til å drifte organisasjonen. Det vil si dekning av FFOs kontor- og administrasjonskostnader, samt deler av FFOs rettighetssenter. Tilskuddet sikrer også demokratiet til FFOs 87 medlemsorganisasjoner ved at vi får finansiert kongress, representantskap og andre arenaer for innspill, herunder likemannsarbeid og utvikling, samt til å utvikle vårt interessepolitiske arbeid. I tillegg har FFO bidratt med midler til lokale tiltak i fylker og kommuner. Inntektsføringen av FFOs driftstilskudd er periodisert.

FFO mottok også i 2021 et grunntilskudd fra Utdanningsdirektoratet. Tilskuddet er gitt for tiltak/aktiviteter som bidrar til å utvikle og synliggjøre kunnskap på det spesialpedagogiske området og som bidrar til inkludering av målgruppen i undervisningen. Tilskuddet var i 2021 på kr 383 500. Ubenyttede midler er overført til neste år.

Fra Helsedirektoratet mottok FFO et tilskudd på kr 900 000 til arbeid med ulike tiltak innenfor psykisk helse. Ubenyttede midler er overført til neste år.

Statens sivilrettsforvaltning bevilget under ordningen for spesielle rettshjelpstiltak i 2021 et tilskudd på kr 665 000 til drift av FFOs rettighetssenter.

FFO har søkt om og mottar tilskudd til bistandsprosjekter som er finansiert av Norad gjennom Atlas-alliansen. Aktiviteten er organisert gjennom to ulike avtaleformer; rammeavtaleprosjekter og Together for Inclusion (TOFI) som ble etablert i 2019 og utvidet i 2020.

FFO har også i 2021 mottatt tilskudd til ulike prosjekter innen bl.a. universell utforming og ulike typer informasjonsarbeid. Tilskuddsytere er Bufdir og Stiftelsen DAM for å nevne de viktigste. Tilskuddene blir inntektsført i takt med påløpte kostnader og tildelinger gjennom året.

I 2019 vedtok FFOs kongress et nytt system for kontingentinnkreving gjeldende fra 2020. En andel av disse kontingentene fordeles til FFOs fylkeslag. Tidligere krevet fylkeslagene inn kontingent fra medlemsorganisasjonene lokalt.

Note 2

Udisponerte midler

Prosjektmidlene blir ved innbetaling kreditert konto for udisponerte tilskudd. Inntektsføring skjer periodevis og tilsvarer kostnaden som er påløpt i perioden for hvert enkelt prosjekt. Det inntektsføres ikke større beløp enn det er grunnlag for i prosjekttilskuddet.

Udisponerte midler fra 2021

Buudir – «Universell utforming – utfordringer i kollektivtrafikken (2021)»	223 812
Buudir – «Universell utforming – utfordringer i kollektivtrafikken (2020)»	70 000
Utdanningsdirektoratet – «Grunntilskudd»	356 519
Helsedirektoratet – «Arbeid med psykisk helse»	133 567
Nordens Velfercenter – stödordning 5/2021	21 539
Atlas-alliansen	4 193 908
Sum udisponerte midler	4 999 345

Note 3

Godtgjørelser

Lønnskostnader	2021	2020
Lønn, honorarer og feriepenger	17 970 834	16 226 621
Arbeidsgiveravgift	2 971 128	2 464 667
Pensjonskostnader	3 174 985	2 422 809
Andre ytelser	197 280	567 587
Sum	24 314 227	21 680 684

Antall årsverk	30,5	28,5
----------------	------	------

Ytelser til ledende personer	Lønn	Pensjonskostnad	Andre ytelser
Generalsekretær	1 107 887	81 278	8 457
Styret (leder 1G, nestledere 1/3G, medlemmer 1,5 % av G per møte)	267 289	0	0

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar (inkl. mva.)	261 500
Annen bistand (inkl. mva.)	16 000
Sum	277 500

Note 4

Pensjonskostnader

FFO har hatt 35 ansatte i 2021 som er omfattet av våre pensjonsordninger. Organisasjonen er etter lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP) pliktig til å ha en tjenestepensjonsordning for sine ansatte. FFO har to pensjonsordninger. En ytelsesbasert kollektiv tjenestepensjonsordning i KLP som er lukket. Offentlig tjenestepensjon er en brutto pensjonsytelse. Pensjonsordningen omfatter både nåværende og tidligere ansatte. FFO er forpliktet til å betale oppregulering for tidligere ansatte, i tråd med økningen av folketrygdens grunnbeløp per 01.05 hvert år.

Fra 01.01.2017 ble det innført en ordning med Forsikret tjenestepensjon (Hybrid-pensjon) i Storebrand. Ordningen omfatter alle nyansatte, samt medlemmene i den ytelsesbaserte ordningen med alder 52 år og yngre per 01.01.2017. FFO dekker alle kostnader bortsett fra 2 % av bruttolønn som dekkes av hver enkelt ansatt.

Pensjonskostnad i 2021 inkludert arbeidsgiveravgift fratrukket de ansattes 2 % egenandel utgjør kr 3 622 658.

Note 5

Honorarer/tjenestekjøp

I mange av prosjektene som gjennomføres kjøper FFO prosjektbistand og andre tjenester fra underleverandører. Posten inneholder også innkjøp av tjenester av administrativ art som honorar til revisor, juridisk bistand, utvikling av nettsider og andre tjenester.

	2021	2020
Prosjekter og arrangementer	879 807	974 154
Rettighetssenteret	250 008	249 996
Administrativt og kommunikasjon	698 624	745 834
Sum	1 828 439	1 969 984

Note 6

Tilskudd

FFO har gjennom mange år gjennomført bistandsprosjekter i ulike land. I løpet av det siste året har denne virksomheten økt betraktelig og blitt utvidet til flere land. Midlene til disse prosjektene kommer fra NORAD og kanaliseres gjennom Atlas-alliansen. I 2020 er det gitt tilskudd til aktiviteter til National Federation of the Disabled-Nepal (NFDN), Southern Africa Federation of the Disabled (SAFOD) og Forum das Associacoes Mocambicanas dos Deficientes (FAMOD). Det er også under etablering samarbeid med organisasjoner i Niger og Sør-Sudan.

Posten tilskudd omfatter også kontingentoverføring til fylkes- og kommune-FFO.

	2021	2020
Kontingentoverføring fylkes-og kommune-FFO	748 723	784 723
Bistandsprosjekter	6 837 879	5 486 237
Sum	7 586 602	6 269 960

Note 7

Varige driftsmidler

	Inventar	Datautstyr	Sum
Anskaffelseskost 01.01	78 313	766 373	844 686
Tilgang i året	0	21 345	21 345
Anskaffelseskost 31.12	78 313	787 718	866 031
Akkumulert avskrivning 31.12	31 325	593 619	624 944
Bokført verdi 31.12	46 988	194 100	241 087
Årets avskrivning	15 663	146 507	162 170
Avskrivningssatser	20 %	20-33 %	

Note 8

Aksjeposter

Investering i andre aksjer

Aksjepost i Helsereiser AS

95 000

Sum andre aksjer

95 000

FFO eier 25 aksjer tilsvarende 11,5 % av aksjene i Helsereiser AS. Eierandelene til de tre andre eierne: Norsk Revmatikerforbund, Psoriasis- og eksemforbundet, Norges Astma- og Allergiforbund er 29,5 % hver.

Resultatet i Helsereiser AS for 2020 ble preget av koronasituasjonen og viser et underskudd på kr 268 665. Bokført egenkapital er positiv med kr 4 862 044.

Note 9

Langsiktige fordringer

FFO har en tjenestepensjonsordning i KLP. FFO har betalt pliktig egenkapitalinnskudd. Egenkapitalinnskuddet skal kunne benyttes til dekning av tap eller underskudd ved løpende drift. Det er knyttet betingelser til tilbakebetaling av egenkapitalinnskuddet.

FFO har gitt et lån til FFO Troms (nå FFO Troms og Finnmark) slik at fylkeslaget kunne innfri en gammel pensjonsforpliktelse i KLP gjeldende tidligere ansatte. Lånet renteberegnes og det er etablert avtale om nedbetaling.

Note 10

Kortsiktige fordringer

Kundefordringer er vurdert til pålydende. Det er avsatt delkredere med kr 30.000. Det er ingen fordringer som forfaller senere enn et år etter regnskapsårets slutt.

Andre kortsiktige fordringer gjelder periodiserte kostnader og udisponerte midler hos partnere i utlandet i forbindelse med TOFI-prosjekter.

Note 11

Markedsbaserte investeringer

Deler av FFOs overskuddslikviditet er plassert i et obligasjonsfond og et kombinasjonsfond forvaltet av First Fondene.

Plassering i fond

First Yield	6 609 121
First All Weather	2 663 810
Sum markedsbaserte investeringer	9 272 931

Note 12

Bundne midler

Bankinnskudd, kontanter

I posten inngår bundne bankinnskudd med kr 852 360 som gjelder trukket forskuddsskatt og depositum for husleie i Mariboers gate 13 med kr 1 037 698.

Ifølge retningslinjer for tildelte midler fra Atlas-alliansen (NORAD-midler) er utbetalte midler bundne midler som står på separate konti og bare benyttes til FFOs bistandsprosjekter. I tillegg skal renter på disse midlene tilfalle formålet. Per 31.12.2021 sto det til sammen kr 6 190 778 på slik konto.

Note 13

Egenkapital

Egenkapital 01.01.2020	19 505 050
Årets resultat	1 768 921
Sum egenkapital 31.12.2020	21 273 971

Til representantskapet i FUNKSJONSHEMMEDES FELLESGRANNSORGANISASJON

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert FUNKSJONSHEMMEDES FELLESGRANNSORGANISASJON sitt årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2021, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2021, og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under **Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet**. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og generalsekretær (ledelsen) er ansvarlige for øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon består av årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>.

Ski 10. april 2022

PEDERSEN & SKOGHOLT AS

Carl Martin Getz
Statsautorisert revisor